

дини ергономічним вимогам, стреси в професійній діяльності, що не відповідають нормам безпеки умови праці, неадекватне відображення чинників виробничого середовища.

Надзвичайно актуальним є розкриття сенсу феномену психологічної безпеки в контексті індивідуально-типологічних і особових характеристик суб'єкта, розвитку мотиваційних процесів суб'єкта діяльності, його готовності до ризику, а також до професійної діяльності в сучасних умовах забезпечення належної якості життя. Перспективним для вирішення цієї проблеми являється об'єднання представлень системного, суб'єктного і діяльнісного підходів, що дозволить підійти до аналізу психологічної безпеки з позицій комплексного розгляду взаємовпливу професійної діяльності, виробничого середовища характеристик суб'єкта і психологічної безпеки на основі принципів міжсистемного і міждисциплінарного аналізів.

Список використаних джерел

1. Актуальні проблеми інформаційної безпеки України : аналітична доповідь // Національна безпека і оборона. – 2001. – № 1. – С. 2-59
2. Грачев Г.В. Информационно-психологическая безопасность личности : состояние и возможности психологической защиты / Г.В. Грачев. – М. : Изд-во РАГС, 1998. – 125 с.
3. Котик М.А. Психология и безопасность / М.А. Котик. – Изд. 3-е, испр. и доп. – Таллин: Валгус, 1989. – 448 с.

Піскунова О.В.

д.е.н., професор

Савіна С.С.

к.е.н., доцент

ДВНЗ «Київський національний

економічний університет імені Вадима Гетьмана»,

м. Київ

БЕЗПЕКА ВИРОБНИЦТВА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Цифровізація є глобальним процесом проникнення інформаційних технологій у всі сфери життя суспільства, зокрема і у діяльність агропромислового сектору. За останні кілька років

спостерігається активний розвиток та впровадження новітніх технологій у сільське господарство. До переліку сучасних агротехнологій відносять нові методи редагування геномів, роботизацію, Інтернет речей («розумні» речі) тощо [1]. Найбільшу небезпеку серед зазначених технологій представляють розробки та поширення генномодифікованих рослин.

Перша рослина створена за допомогою генної інженерії з'явилась у США 1983 р., а вже у 1996 р. площа посіву генномодифікованих культур світу становила 1,7 млн. га. [2], до 2016 року площа зросла майже у 100 разів та складала 185 млн. га. [3]. Такі швидкі темпи зростання свідчать про високі можливості трансгенних культур давати стабільні врожаї, а отже і забезпечити постійні прибутки. Наразі ГМО культури вирощують у 28 країнах світу. Зокрема найбільші площі для трансгенних культур виділяють США (70,9 млн.га), Бразилія (44,2 млн.га), Аргентина (24,5 млн.га), Індія (11,6 млн.га), Канада (11 млн.га) [4].

Не дивлячись на майже два десятиліття вирощування трансгенних культур до цього часу відсутня достатня інформація стосовно її негативного впливу на людину та навколишнє середовище. Міжнародною службою по збору інформації про застосування біотехнологій у сільському господарстві (International Service for the Acquisition of Agri-biotech Applications, ISAAA) зазначається, що генномодифікована продукція має позитивні та негативні аспекти, які потребують подальшого вивчення [1].

Найбільш суттєвим ризиком, пов'язаним зі значним поширенням генномодифікованих культур є висока концентрація ринку ГМО-насіння. У [1] вказано, що глобальний ринок ГМО-насіння складає близько 45% всього світового ринку насіння, причому 53% продаж здійснюється лише трьома міжнародними виробниками: Monsanto (26%), DuPont (18%) и Syngenta (9%). Таким чином навіть незначні порушення у поставках насіння генномодифікованих культур можуть призвести до системної продовольчої кризи глобального масштабу.

В Україні на сьогодні діє закон «Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів». Згідно зазначеного закону передбачається державна реєстрація ГМО

культур та продукції виробленої з їх застосуванням. Однак наразі не створено жодного реєстру, а вирощування трансгенних культур здійснюється нелегально. За неофіційними даними в Україні вирощується 60-70% генетично модифікованої сої, 10-20% кукурудзи, 5 % ріпаку і, оскільки процеси вирощування такої продукції є неконтрольованими, виникає значна загроза щодо генетичної чистоти всієї сільгосппродукції.

Однак, не дивлячись на високу ефективність вирощування генетично модифікованих культур та прискореного поширення генномодифікованої продукції у світі останнім часом у ряді країн з'явилась тенденція відмови від виробництва та споживання ГМО продукції. Так у Грузії у 2014 році був прийнятий закон «Про живі генно-модифіковані організми», метою якого визначається охорона життя та здоров'я людини, збереження біорізноманіття та його стійкого використання. Для цього територія Грузії об'являється зоною вільною від генно-модифікованих живих організмів [5]. За останні кілька років 15 країн ЄС підписали угоду про зону без ГМО. ЄС стає все більш зацікавлений у виробництві не ГМО продукції. Наприклад, великим попитом користується не ГМО соя та шрот. Основним постачальником цієї продукції наразі є Бразилія. Однак споживачі в ЄС вимагають дотримання умов м'якого використання землі, збереження навколишнього середовища, що не відповідає умовам виробництва сої у Бразилії. Тому у Європі здійснюється пошук альтернативних постачальників продукції.

Виходячи із зазначених тенденцій вітчизняному агропромисловому сектору доцільно орієнтуватись на такий напрямок вирощування сільськогосподарської продукції, як органічне землеробство. Органічне землеробство – це метод ведення сільського господарства, який виключає застосування пестицидів, гербіцидів, хімічних добрив, регуляторів росту рослин, а також генномодифікованого посівного матеріалу [7]. В усьому світі зростає попит на якісні та безпечні для здоров'я людини продукти, а отже зростає і економічна ефективність виробництва органічних продуктів. Україна може стати лідером у Європі з виробництва екологічно чистої сільськогосподарської продукції, оскільки має значну за масштабами площу

високопродуктивних земель. Проте органічне виробництво пов'язано з низкою проблем. Значний негативний вплив на ефективність вирощування екологічно чистої продукції чинять погодні умови, шкідники та хвороби сільськогосподарських культур. У вирішенні цих проблем можуть допомогти сучасні методи економіко-математичного моделювання. Зокрема, застосування методів Data Science для прогнозування погодних умов та врахування отриманих прогнозів у технологічних процесах вирощування рослинницьких культур дозволять суттєвим чином підвищити ефективність виробництва. Прогнозування швидкості ураження захворюваннями або шкідниками дасть можливість вчасно реагувати та ефективно застосовувати органічні засоби боротьби з метою запобігання негативним наслідкам. Впровадження при цьому таких цифрових агротехнологій як точне землеробство дасть змогу оптимально розподіляти ресурси виробництва та досягти високої ефективності виготовляючи при цьому здорову та безпечну продукцію.

Список використаних джерел

1. Развитие регулирования: новые вызовы в условиях радикальных технологических изменений: докл. к XX Апр. междунар. науч. конф. по проблемам развития экономики и общества, Москва, 9–12 апр. 2019 г. / М. Я. Блинкин, и др. ; рук. авт. кол. Ю. В. Симачев; Нац. исслед. ун-т «Высшая школа экономики». Москва : Изд. дом Высшей школы экономики, 2019. 88 с.

2. Дідковська Л.І. Вирощування ГМ-рослин: світова практика та вітчизняні реалії. URL:

http://www.rusnauka.com/17_PN_2015/Economics/12_194880.doc.htm

(дата звернення 7.10.2019).

3. Посевы ГМ-агрокультур достигли рекордных 185 млн гектаров. *Агроинвестор* : веб-сайт. URL:

<https://www.agroinvestor.ru/technologies/news/27335-posevy-gm-agrokultur-v-mire-dostigli-rekordnykh-185-1-mln-gektara/>

(дата звернення 7.10.2019).

4. 10 стран, выращивающих ГМО. *Biosafety*: веб-сайт. URL:

<https://biosafety.ru/gmo/10-stran-vyrashhivajushhih-gm-kultury/>

(дата звернення 12.10.2019).

5. Закон Грузії «О живых генно-модифицированных организмах». URL: <http://extwprlegs1.fao.org/docs/pdf/geo166637RUS.pdf> (дата звернення 9.10.2019).

6. Европа хочет не ГМО сою. Но в Украине ее практически нет. *Инфоиндустрия*: веб-сайт. URL: <https://infoindustria.com.ua/evropa-hochet-ne-gmo-soyu-no-v-ukraine-ee-praktichieski-net/> (дата звернення 12.10.2019).

7. Екологічне сільське господарство: кроки назустріч. Крок перший: екологічне землеробство: посібник / Тибурський Ю та інш. : за ред. В. Підлеснюк. Київ, 2006. 80 с.

Попівняк Ю.М.

к.е.н., доцент

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
м. Львів*

ПИТАННЯ БЕЗПЕКИ БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ІНФОРМАЦІЇ В ЦИФРОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

Стрімкий розвиток інформаційних технологій та цифрова трансформація зачіпають усі аспекти діяльності підприємства, дозволяють перенести її в більш інноваційну, конкурентну й ефективну у всіх відношеннях площину, адекватну сучасним реаліям та вимогам. Не виняток - процеси, пов'язані з веденням бухгалтерського обліку та складання звітності. Однак, на рівні із беззаперечними вигодами від впровадження цифрових технологій у бухгалтерську практику, з'являються й проблемні його моменти, ключовими серед яких у цифровій економіці є питання безпеки бухгалтерської інформації та її захисту.

Загалом, за оцінками Українського інституту майбутнього, питома вага цифрової економіки у ВВП найрозвинутіших країн світу до 2030 р. досягне 50-60%, а в Україні – навіть більше (до 65% ВВП за умови форсованого сценарію розвитку такої економіки, який уможливило перехід вітчизняної економіки до цифрової протягом наступних 3-5 років) [1]. При цьому, її розвиток в Україні забезпечить зростання, дозволить здійснити технологічний стрибок,